

פתרון הבחינה בתנ"ך 2 יח"ל מתכונת חדשה שאלון 001203

מוגש על-ידי

גליה סמו, מחברת ספרי הכנה לבחינות הבגרות בתנ"ך

לפי התוכנית החדשה

מורה ברשת "יואל גבע"

פרק ראשון: פרק שלא נלמד

שאלה מספר 1

ביסוס לתמיכה בהחלטת שאול שלא לחכות לשמואל (על התלמיד/ה לציין שלושה מהפרטים הבאים):

- א. פלשתים נאספו להלחם עם ישראל (פס' 5)
- ב. כמות הלוחמים וכלי הנשק/רכב של הפלשתים הייתה עצומה (פס' 5).
- ג. עם ישראל החל להתחבא, אם במערות ובבורות, ואם בבריחה לעבר הירדן המזרחי (פס' 6).
- ד. עברו 7 ימים ושמואל עדיין לא הגיע לגלגל כפי שהבטיח לשאול (פס' 8).
- ה. לוחמי שאול החלו להתפזר מעל שאול (פס' 8).
- ו. משתמע שהיה חשש שהמלחמה תפרוץ לפני שהעם יספיק לטהר עצמו בקורבן (פס' 9).

שאלה מספר 2

- א. כיצד יתכן ששאול היה בגיל שנה כאשר עלה לשלטון, והרי שאול מתואר בפרק כאדם בוגר, בעל ילדים, לוחם ומלך על ישראל?!
- ב. הכתוב "בן שנה שאול במלכו" הינו טעות של מעתיק. סביר להניח, שציון הגיל נשמט במקרה זה (היה צריך להיות כתוב: בן שלושים שנה שאול במלכו). התלמיד/ה לא צריכים היו לדעת את הכתוב בסוגריים.

שאלה מספר 3

- א. יונתן, בן שאול, רצח את נציב פלשתים (עפ"י שמואל ב' נציב הוא מושל מחוז/מדינה, מטעם המלך, אם כך רצח נציב פלשתים הוא מרד בפלשתים).
- ב. שאול תוקע בשופר (עפ"י הכתוב בשופטים תקיעה בשופר הינה קריאה להיאספות העם למלחמה). בפס' 3 שאול מתואר כמי שתוקע בשופר, ובכך אוסף את העם למלחמה בפלשתים.

שאלה מספר 4

- א. שאול- מבין שעליו לחכות עד שבעה ימים לשמואל (ואז שמואל יגיע, יקריב קורבנות ויורה לשאול כיצד לפעול בהמשך).
- שמואל- מבין שעל שאול לחכות עד לבואו, כשבעה ימים, ואסור לשאול לפעול אלא עפ"י ההנחיות שיורה לו אז שמואל.
- ב. שאול- סבור שנהג נכון בכל שהעלה העולות, כי שמואל לא הגיע למרות שחלפו כבר שבעה ימים, ומכאן שהיה עליו לקבל החלטות לבד, מה גם שהעם התחיל להתפורר מעליו, והפלשתים נערכים נגדו למלחמה (פס' 11).
- שמואל- רואה את מעשה שאול כמרד בו ולפיכך מרד באל (כי שמואל נציג האל), ועל כן אין הוא ראוי עוד למלוכה (פס' 13).

פרק שני: נושא הגג: "מלכים ונביאים"

שאלה מספר 5

- א. הסופר המקראי נוקט עמדה שלילית כלפי האפשרות שאדוניה ימלוך. אפשר לראות זאת לאור הפרטים הבאים:
- על אדוניה נאמר שהתנשא ובחוק המלך (20) נאמר "לבלתי רום לבבו מאחיו"
  - על אדוניה נאמר שעשה לו רכב ופרשים ובחוק המלך (16) נאמר "שלא ירבה לו סוסים".
- ב. מטרת בת שבע היא לקומם את דויד כנגד אדוניה ומעשיו ולגרום לדויד להמליך את שלמה. הדבר בא לידי ביטוי בהבדלים הבאים:
- "ועתה הנה אדוניה מלך" - בת שבע מציגה את המלכת אדוניה כעובדה מוגמרת, כדי להכעיס את דויד.
  - "ואתה אדוני המלך לא ידעת" - בת שבע מציגה את המלכת אדוניה כדבר שנעשה מאחורי גבו של דויד.
  - "ולשלמה עבדך לא קרא" - בת שבע מבליטה את כפיפותו ונאמנותו של שלמה לדויד, לעומת מרדנותו של אדוניה.
- ג. פירושי רד"ק:
- לפי הפירוש הראשון הסיבה לעצה היא, שאם אדוניה יעלה לשלטון הוא ירצח את בת שבע ואת שלמה, כדי שלא יערערו על זכותו למלוך (וכך מפרש מצודת דוד).
- לפי הפירוש השני הסיבה לעצה היא, כדי ששלמה ובת שבע לא יתבזו בכך שאדוניה יהפוך אותם לעבדיו.

שאלה מספר 6

א. כינויי האישה :

- בעלת הבית (פס' 17) – כינוי המזכיר שזו האישה שמארחת את אליהו בביתה
- האלמנה אשר אני מתגורר עימה (פס' 20) – אליהו "נוזף בה", מזכיר לו שזו אלמנה, והיא גם עשתה עמו טובה ומאפשרת לו לגור עימה.
- אמו (פס' 23) – מובלט הקשר הרגשי בין האם לילד.
- האישה (פס' 24) – כינוי נייטרלי, מובא בהקשר להכרתה באליהו ובה', כשעניין הילד כבר הסתיים.

ב. השוני בין סדר הפעולות :

- אליהו קורא אל ה' אחרי שהוא מתחיל בפעולות ההחייאה (קודם מתמודד על הילד ורק לאחר מכן פונה לה').
- אלישע מתפלל אל ה' לפני שהוא מתחיל בפעולות ההחייאה.
- הביקורת שיכולה להשתמע כלפי אליהו : הוא תולה תקווה במעשיו שלו, יותר מאשר במעשיו של ה'.
- (1) נס – התערבות אלוהית במעשה הבריאה, כי אלוהים התערב והחזיר את הילד לחיים. ההוכחה : "וישמע ה' בקול אליהו ותשב נפש הילד על קרבו ויחי" (פס' 22).

או:

- התרחשות טבעית שהופכת לנס בגלל תזמון וצירוף מקרים – אליהו מתמודד על הילד, והילד חוזר לחיים. אפשר לצטט "ותשב נפש הילד על קרבו ויחי" (פס' 22) או : "ויתמודד על הילד שלוש פעמים" (פס' 21) .
- (2) רושם חזק : האישה מצהירה על אמונתה באליהו כאיש אלוהים : "עתה זה ידעתי כי איש אלוהים אתה..." (פס' 24).

שאלה מספר 7

א. שלבי הקדשה :

- מינני : "בטרם אצורך בבטן ידעתיך"
- ניסיון השתמטות : "אהה ה' אלוהים, הנה לא ידעתי דבר כי נער אנוכי"
- דחיית ניסיון ההשתמטות : "אל תאמר נער אנוכי..."
- מתן אות : "וישלח ה' את ידו ויגע על פי".

ב. דוגמה 1: בפרק א' פסוק 10 נאמר: "ראה הפקדתיך... לנתוש ולנתוץ ולהעביד ולהרוס לבנות ולנטוע". בפרק לא' פסוקים 26-27 מתבצעת סגירת מעגל, כאשר ירמיהו מודיע שה' מתחייב: "כאשר שקדתי... לנתוש ולנתוץ ולהרוס ולהעביד ולהרע... לבנות ולנטוע".

דוגמה 2: השורש ש-ק-ד
בפרק א' פסוק 12 נאמר: "שקד אני על דברי לעשותו".
בפרק לא' פסוק 26-27 נאמר: "כאשר שקדתי עליהם לנתוש ולנתוץ כן אשקד לבנות ולנטוע".

ג. (1) הקדשה בעלת אופי מלכותי (פסוק 10) - הפקדה על הגויים ועל ממלכות: להיות ממונה, שליט על עמים רבים. מינוי זה מתאר בדרך כלל מלך.
(2) הדמיון בין הכתוב במקרא ובין הכתוב באסטלה הוא בכך שבשניהם מוצג האל כמי שהמליך/מינה/ הקדיש לתפקיד, ובשני המקורות יש התחייבות של האל להגנת הנבחר על-ידו מפני אויביו.

שאלה מספר 8

א. (1) חנניה מנבא שיהויכין וגולי יהודה ישובו בעוד שנתיים.
ירמיהו מתייחס בזהירות רבה לדברי חנניה ולאפשרות של שיבת יהויכין מהגלות. הוא אמנם אומר "אמן" על דברי חנניה, אך לא ברור אם זה לעג או הבעת תקווה (פס' 6). בכל מקרה, הוא מפקפק בטיבה של כל נבואת נחמה, לאור דברי הנביאים בעבר שניבאו על פורענות.
(2) ירמיהו כ"ז פס' 12: "הביאו את צוואריכם בעול מלך בבל ועבדו אותו... וחיו". ירמיהו מציע שלא למרוד ולקבל את עול מלך בבל.
מעשהו הסמלי של חנניה, שבירת המוטה/העול מעל צוואר ירמיהו, רומז שה' מתכוון לשבור את עול השעבוד הבבלי.

ב. הנביאים הנזכרים בפס' 8 ניבאו נבואת חורבן ופורענות. עפ"י אופנהיימר הם ניבאו כדי להזהיר את העם וקיוו שנבואותיהם לא תתקיימנה ושתיקון התנהגות העם תביא לכך שדבריהם לא יתקיימו. הכתוב לא מתארם כ"נביאי אמת" או כ"נביאי שקר" כי מטרתם אמיתית ודווקא הצלחתם בתפקיד תביא להתבדות תחזיתם.

ג. (1) נביא שקר – נביא שטוען שה' שלחו ולא נשלח בידי ה'.
נביא שקר נוסף – נביא שמדבר בשם אלוהים אחרים.
דינו של נביא שקר הוא מוות.

(2) חוק זה מהווה בסיס לנבואת ירמיהו בפס' 15-17 כי אם חנניה מנבא בשם ה' וה' לא שלחו, דינו מוות.

פרק שלישי: נושאי חתך

שאלה מספר 9

א. בבראשית דרך הבריאה היא באמירה: "ויאמר ה' יהי...". בישעיהו מ' דרך הבריאה היא בעשייה: "מי מדד... תכן... ושקל".

ב.

(1) בבראשית א' 26 נראה לכאורה כאילו האל עשה את האדם בשיתוף או בהתייעצות עם גורמים אחרים "נעשה אדם" (לשון רבים). לעומת זאת, בישעיהו מופיעות שאלות רטוריות המלמדות, שהאל פעל לבדו ללא שום גורם מייעץ ומתכן: "מי תכן את רוח ה'?! "את מי נועץ?!"

(2) לפי בראשית תפקיד האדם לשלוט בטבע, בחי על פני הארץ: "ויורדו בדגת הים...".

לפי אנומה אליש תפקיד האדם להחליף את האלים בעמלם ולאפשר להם

מנוחה: "לו יושת עליו עמל האלים, והמה לו ינוחו...".

שאלה מספר 10

א.

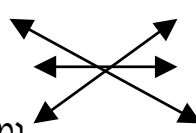
(1) חטא הגאווה: "נבנה לנו עיר ומגדל וראשו בשמים" **או** "ונעשה לנו שם".

הפרת צו האל: האדם נדרש ע"פ בראשית א' 28 לשלוט בחי שעל פני הארץ ואילו דור הפלגה מנסה לשלוט בשמים: "וראשו בשמים", **או**: האדם נדרש בבראשית א' 28 למלא את הארץ ואלו בני דור הפלגה מבקשים להתרכז במקום אחד ורוצים להימנע מהתפשטות בארץ: "פן נפוץ על פני כל הארץ".

ויפץ ה' אותם (פסוק 8)

ויחדלו לבנות (פסוק 8)

ומשם הפיצם ה' על פני כל הארץ (פסוק 9)

(2) ויהי כל הארץ שפה אחת (1)

הבה **בנה** לנו עיר ומגדל... (4)

פן נפוץ על פני כל הארץ (4)

המבנה מדגיש את הרעיון של כוחו של האל שיש ביכולתו לטרפד כל תוכנית אנושית.

ב. בראשית ד' 8-10 – קין רוצח את הבל.

בראשית ד' 23-24 – למך מתגאה ברצח.

בראשית יא' 1-9 – מרד דור הפלגה, באל.

אם כך, התהליך הוא, שמחטא של רצח מתדרדרת האנושות למצב של גאווה (למך) על

מעשה רצח, וממשיכה להתדרדר על למרד של החברה כולה באל, בדור הפלגה.

1 - 800 - 20 - 40 - 60

WWW.GEVA.CO.IL

שאלה מספר 11

- א. האירוע המתואר בירמיהו הוא גלות יהויכין.
יש לענות שישעיהו מנבא בעקבות חורבן ירושלים וגלות יהודה **או** : שהנבואה בפרק מ' היא בעקבות הצהרת כורש שאפשרה את שיבת ציון.
- ב. ירמיהו מציע לגולים להתיישב בבבל (על התלמיד לציין שלושה מהדברים הבאים) :
- (1) בנו בתים.
  - (2) נטעו גנות.
  - (3) קחו נשים.
  - (4) הולידו בנים ובנות.
  - (5) קחו לבניכם נשים ואת בנותיכם תנו לאנשים ותלדנה בנים ובנות.
  - (6) דרשו את שלום העיר (רצו/פעלו למען שלום בבל).
- התחומים בהם יחול שינוי בעתיד ע"פ ישעיהו (השני) על התלמיד להצביע על שניים :
- א) שינוי במצב העם : שיבה של העם מהגלות "הנה שכרו איתו ופעולתו לפניו".
  - ב) שינויים בטבע : "כל גיא יינשא..."
  - ג) שינויים בתפיסה האנושית : "וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דבר".

שאלה מספר 12

- א. מטאפורה : "והמשתכר משתכר אל צרור נקוב"
תקבולת : אכול ואין לשובעה
שתו ואין לשוכרה
לבוש ואין לחום לו
- ב. המסר הוא : אין העם רואה ברכה כלכלית במעשיו, עקב העובדה שעדיין לא הוקם מקדש.
חגי קורא להקמת המקדש ואז ישתנה המצב הכלכלי לטובה.

שאלה מספר 13 - "אדם וגורלו בספרות החכמה"

- א. האל, ע"פ אליפז ובלדד, גומל גמול אישי. נותן שכר לצדיקים ומעניש את החוטאים.
אליפז שואל רטורית : "מי הוא נקי אבד?!"
ואומר : "חרשי און וזורעי עמל- יקצרוהו".
בלדד שואל רטורית "האל יעוות משפט?!"
ואומר : "אם בניך חטאו לו וישלחם ביד פשעם".
ולגבי איוב : "אם זך וישר אתה... ושלם נות צדקך".

ב. אליפו, בתחילת הוויכוח מנסה להתייחס לכאבו של איוב: "ועצור במלין מי יוכל". הוא מנסה להזכיר לאיוב כיצד הוא, איוב, סייע בעבר לאחרים להתמודד: "כושל יקימון מילך" והוא מנסה להזכיר לאיוב בשאלה רטורית: "זכור נא, מי הוא נקי אבד?!". בלדד לעומתו, בולם את איוב וסותם לו את פיו בגסות רוח: "עד אן תמלל אלה?!". הוא קובע בחדות שבני איוב חטאו ולכן נענשו על פשעם ואפילו מטיל ספק בצדקתו של איוב באומרו: "אם זך וישר אתה...".

שאלה מספר 14

השקפתו של השטן: האמונה באל תלויה אך ורק בשכר שאיוב מקבל מהאל בתמורה לאמונתו (פרק א' פס' 10-11). באם יילקח שכרו – תאבד אמונתו. השקפתו של איוב: האמונה בה' לא מותנית בשכר/עונש שמקבלים מן האל. המאמין בה' צריך לדעת לקבל מן האל גם את הטוב וגם את הרע (פרק ב' פסוק 10).

שאלה מספר 15 - "חיי הפרט והכלל בראי השירה"

א. קכ"א:

מצוקה של הפרט: "מאיך יבוא עזרי".

התכונה הנותנת מענה: ה' שומר - ה' ישמרך מכל רע".

ק"ל:

מצוקה של הפרט: "ממעמקים קראתיך ה'". ייתכן שהמשורר רומז בפסוק 3 לכך

שהמצוקה היא עקב חטאיו: "אם עונות תשמר יה, אדני מי יעמוד".

התכונה הנותנת מענה: סלחנותו של האל- "כי עמך הסליחה".

ב.

(1) קכ"א 5: ה' שומר, מגן על המשורר.

ק"ל 3: הפועל ש-מ-ר במובן של זכר. המשורר אומר שאם ה' ישמור לנו יזכור לנו את

העוונות לא יהיה לנו קיום.

(2) האנשת האל:

"לא ינום ולא יישן" קכ"א 4

"תהיה אוזניך קשובות" ק"ל 3

שאלה מספר 16

- א.
- I. הבעת צער ותדהמה "איך נפלו גיבורים".
  - II. הצגת תכונותיו של המת "הצבי ישראל" (אהוב ישראל) **או**: "שאלו ויהונתן הנאהבים והנעימים" **או**: "מנשרים קלו מאריות גברו".
  - III. "הרי בגלבוץ אל טל ואל מטר עליכם".
- ב.
- (1) הקבוצה: בנות ישראל, כי שאלו הלבישן תכשיטים ובגדים יקרים.
  - (2) גת ואשקלון הן ערי פלישתים ודויד לא רוצה שהפלישתים ישמחו במות שאלו ויהונתן.

שאלה מספר 17

- א. על התלמיד/ה יש לציין שלושה מבין ההבדלים שבין החוקים:

שמות	דברים
כי תקנה	כי יימכר לך
עבד עברי	אחיך העברי
חוק שונה לאמה	או העבריה (שוויון עם העברי)
יוצא חינם	הענקה
העבד <u>משחרר</u>	האדון <u>משחרר</u>
רציעה פומבית	רציעה אישית- אינטימית

- ב. הביקורת של ירמיהו: אנשי העם לכאורה שיחררו את העבדים, אך מיד לקחום מחדש להיות לעבדיהם, ובכך בפועל הפרו את הצו האלוהי.

שאלה מספר 18

- א. שני סוגי הרוצחים: רוצח בשגגה (פסוק 13) ורוצח במזיד- בכוונה (פסוק 14).
- ב. רוצח בשגגה:
- נס לעיר מקלט (פסוק 11).
  - מובא לפני העדה למשפט (פסוק 12).
- רוצח במזיד:
- יומת על פי שני עדים (פסוק 30).
  - חל איסור לקחת כופר לנפש רוצח (פסוק 31).

שאלה מספר 19

א.

(1) שתי דרכי עבודת ה':

באמצעות קורבנות. העם תומך בדרך זו (עמוס ה' פסוקים 21-22 ומיכה ו' פסוקים 6-7).

באמצעות משפט וצדקה. ה' מעוניין בדרך זו (עמוס ה' פסוק 24 ומיכה ו' פסוק 8).
(2) והצנע לכת- להתנהג בענווה ובצניעות עם אלוהים. לא להקריב קורבנות רבים (כלומר בניגוד לאלפי האלים ורבבות נחלי השמן שמביא העם לה').

ב. על התלמיד/ה לציין שניים מהחושבים הבאים: ראייה – "לא אביט" שמיעה – "לא אשמע" ריח – "לא אריח".
ביטוי נוסף: שנאתי (רגש אנושי).

שאלה מספר 20

דוגמאות למידה כנגד מידה

1 דוגמה

החטא: "מגעי בית בבית" (ישעיהו ה' פסוק 8).

העונש: "בתים רבים לשמה יהיו, גדולים וטובים מאין יושב" (ישעיהו ה' פסוק 9).
הם מגדילים בתיים על חשבון העניים, אבל לא יזכו לשבת בהם, הבתים יישארו שוממים.

2 דוגמה

החטא: "משכימי בבוקר שכר ירדפו... יין ידליקם" – הם משתכרים (ישעיהו ה' פסוק 11).
העונש: "לכן גלה עמי... והמונו צחה צמא" – הם יגלו תוך צמא (ישעיהו ה' פסוק 13).

3 דוגמה

החטא: "הוי מגעי בית בבית שדה בשדה יקריבון" – (ישעיהו ה' פסוק 8).

העונש: "כי עשרת צמדי חרם יאנסו בת אחת" – (ישעיהו ה' פסוק 10).

הם מגדילים שדותיהם לכן השדות לא יינתנו יבול